

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באגדע וביסולע פלאנץ

גליין מס' 579

פרשת בא

י' בשיבט התשפ"א

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יצחק בן סרה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

מתוך דרשותיו של מרן, בעניין חשיבות לימוד התנ"ך וז"ל: פעם היו מלמדים בכיתות הראשונות א', ב' כל התנ"ך, מורה אחד לימד את כל התנ"ך במשך שנה אחת. היום עצלנים לא יודעים מה כוחו של תנ"ך, לא מבינים שום דבר, מלמדים אותם כמה פסוקים, מסכן, יודע אחד למעלה ושבע למטה, לא יודעים פסוקים.

אנו יודעים איזה רבנים, אומרים כמה דרשות, בקושי אומרים פסוק אחד או חצי פסוק, וגם כן, אחד למעלה ושבע למטה, מדלגים אותו ולא יודעים לומר את כולו כמו בן אדם. זה גם כן מחוסר ידיעה שלא מלמדים אותם בצעירותם, 'חונך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה'. כשלומד בצעירותו, נחרט היטב בלבו, ואז יודע לזרוק פסוקים על ימין ועל שמאל. אבל כשאדם לא לומד כל כך פסוקים, ואולי המורה שלו בעצמו לא יודע פסוקים, ערבך ערבא צריך.

פעם נכנסתי לבחון תלמידים בני שבע, שמונה, לומדים: "שור תם משלם חצי נזק, שור מועד משלם נזק שלם." אני שואל אותם איפה זה כתוב בתורה? לא יודעים כלום. איפה כתוב בתורה שהשואל חייב לשלם אפילו באונסין, שומר חנם חייב רק בפשיעה? לא ידעו פסוקים מפורשים בפרשת משפטים, לא לימדו אותם את הפסוקים, רק תיכף גמרא, ואולי המורה בעצמו לא יודע, ושם בפרשת משפטים כתוב הכל, זה נקרא שמו שוכר, זה שואל, זה שומר חנם, זה שומר שכר. הכל כתוב בתורה.

קודם כל יפתחו את החומשים, ויגידו להם את הפסוקים, ורק אחר כך כשילמד בתלמוד, כל הבסיס שלו נשען על תורה שבכתב, אבל לא טורחים ללמד פסוקים. עכ"ל הטהור זיע"א.

הכנות לשבת קודש

בצעירותו של רבנו, בימי שישי, היו לומדים מרן ורבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, כמעט כל היום. אך לא זו בלבד, בכל שבת קודש היו מרן ורבי בן ציון, מהדרים במצוות "עונג שבת", וקבעו ללמוד חברותא בצוותא לאחר סעודה שניה, והיו לומדים שעות רבות בהתמדה עצומה, גמרא בעיון, דף אחרי דף, עד לתפילת מנחה וסעודה שלישית.

מפורסם בשם הגאון ה"חזון איש" זצ"ל שאמר: מה שרואים אנו אצל גדולי ישראל שזכו ונתעלו להיות רשכבה"ג, הוא בעיקר בגלל היותם שוקדים בעסק התורה בימים שאין בהם לימוד תורה כל כך בעולם כימי שישי, על כן בשכר זאת זכו למה שזכו.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

אנחנו ויוצאי מצרים

מעשה בבחור חרדי משוויץ שביקש ללמוד תורה. נסע לליטא והתעלה בשיבת מיר המפורסמת. כשסיים את חוק לימודיו, עמד לשוב לבית הוריו. חשב לעצמו: בדרכי אסור לעיירה ראדין ואקבל ברכתו של זקן צדיקי הדור, רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל.

היה זה בעיצומו של החורף המושלג. הרכבת הגיעה בשעת חצות לתחנת בוסטון הסמוכה לראדין. שני אנשים ירדו ממנה לצינת הכפור המקפאה: הבחור עם צרורותיו ואדם בעל הדרת פנים שהתנדב לעזור לו לשאתן. עגלון הגיח מן העלטה והציע להם נסיעה במזחלת לעיירה, מרחק שלושה עשר קילומטרים, במרחבי השלג. עצמותיהם קפאו מקור, והשלג ירד כמרבד של נוצות. בשיניים נוקשות שאל את בן לווייתו לשמו. "צבי לוינזון", ענה הלה. הבחור נדהם: היה זה חתנו הגדול של החפץ חיים, הגאון והצדיק, ראש ישיבת ראדין!

הוא סיפר שהגיע לקבל את ברכת הצדיק הנערץ, וראש הישיבה נענה ואמר: "כשנגיע לראדין תהיה השעה שלוש בלילה. הכל נמים את שנתם. עלה עימי לביתי והיה נא אורחי, ומחר תכנס אל חותני".

בהכרת תודה קיבל את ההזמנה. ראש הישיבה הציע לו את מיטתו, והוא התכסה בשמיכה החמה. אט אט הפשיר מן הצנייה. לפתע נזכר שטרם התפלל ערבית! אמר לעצמו: אתחמם מעט, ואקום להתפלל. אך תשוש היה ועייף, שמורות עיניו דבקו זו בזו, והוא שקע בשינה עמוקה...

בבוקר נמחה הכל מזכרונו. קם רענן, נטל ידיו ועלה לישיבה להתפלל שחרית. בבית ראש הישיבה המתינה לו ארוחה משיבעה, והוא הוציא מכיסו את רשימת השאלות אותן התעתד לשאול את החפץ חיים. עשה דרכו בשלג העמוק ונכנס לבית החפץ חיים.

הצדיק נשא עיניו הקורנות, המאירות, ובטרם פצה הבחור את פיו נד בראשו ואמר: "זכורני שלפני עשרות בשנים, בימי השבע, בתקופת הצאר, לא היתה אגורת נחושת נחשבת, באשר היו מטבעות כסף וזהב לרוב. אנשים זילזלו בפרוטת הנחושת, כאשר נפלה ארצה אף לא חננו להרימה... אך עתה חיים אנו בתקופת רעב ומחסור. ובתקופה כזו, גם לאגורת נחושת יש ערך. פרוטה לפרוטה מצטרפת לקניית כיכר לחם! אם נראה פרוטת נחושת ברחוב, נגחן להרימה..."

תמה הבחור להעלאת זכרונו. זו. והחפץ חיים המשיך ואמר, כדובר לעצמו: "פעם, בעבר, היו לומדים רבים ועובדי ה' גאונים וצדיקים. זוכר אני את הדור, ספוג היה בתורה ובתפילה, מלא במצוות וגדוש במעשים טובים. בעשירות כה גדולה ובשפע כה רב, יתכן ולא היה אסון בכך אם מישוהו נרדם לפני תפילת ערבית והפסיד קריאת שמע ותפילה. אבל עתה, בדור יתום זה, דור כה עני בתורה ובתפילה - גם לתפילת ערבית אחת יש חשיבות רבה..."

פיו של הבחור נפער בתדהמה. רוח הקודש דיברה מפיו של הצדיק! המשיך הצדיק ואמר: "כשהיו ישראל במצרים, לא היו בידם מצוות להגאל בזכותן. נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצוות, פסח ומילה. נשאלת השאלה: הן שקועים היו במ"ט שערי טומאה, האם די בשתי מצוות כדי להגאל מעבדות לחירות עולם?!" "והתשובה: אדרבה, דוקא משום כך! בדור כה ירוד מאירה וזהרת כל מצוה! כל מצוה קלה בדורנו מזכה ומרוממת את האדם כמצוות עצמות בדורות קודמים!" נרעש הבחור ונפרד מהחפץ חיים בלא לשאול מאומה - דיו במה שראה ושמע!...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"לא ראו איש את אחיו וגו'" (י', כ"ג).

כשאח לא רואה ולא איכפת לו מאח שלו אין לך חושך גדול מזה, ולא רק בעניני גשמיות אלא גם בענינים רוחניים, שכתוב בזוהר הקדוש אם בן אדם היה יודע מה זה לקרב יהודי אחד לאבינו שבשמים היה רודף אחריו כרודף אחר החיים. זאת אומרת אם נקח בן אדם שחולה במחלה קשה ומימי ספורים ואומרים לו שיש רופא מסויים שיכול לרפאות אותו אבל הרופא הזה נמצא בסוף העולם וגם זה עולה הרבה כסף ויצטרך למכור את ביתו ומכוניתו ולהיכנס לחובות האם הוא יסע או לא? התשובה ודאי שכן. כי זה לרדוף אחר החיים כי כל אדם נורמלי רוצה לחיות.

וכל אחד ישאל את עצמו מה אני עושה כדי שאח שלי יחזור בתשובה או כדי שהבן שלי יחזור בתשובה האם אני משקיע בהם כמו שאני משקיע בחיים שלי.

הגמ' מספרת על רב יוסף שישב בתענית ארבעים יום והראו לו בחלום לא ימושו מפיו, וישב עוד ארבעים יום בתענית והראו לו שוב לא ימושו מפיו ומפי זרעו, וישב עוד מאה יום והראו לו בחלום לא ימושו מפיו ומפי זרעו ומפי זרע זרעו ע"ש רבי יוסף ודאי ששלח את בניו לתלמוד תורה הכי טוב אבל הוא הבין שזה לא מספיק והחל בתעניות נוראות.

וכן סיפר הרב בניהו שמואלי שליט"א, על רבי מאיר אבוחצירא זיע"א, שכל יום היה מוריד כוס דמעות כדי שבניו יצאו גדולי תורה הלא הם מגדולי הדור רבי דוד מנהריה ורבי אלעזר מבאר שבע, ומי לנו גדול מהרב אלבז שליט"א שמכנת רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר לקרב יהודים לאבינו שבשמים. וכמו שהחושך הגדול זה כשיהודי לא רואה ולא איכפת לו מאחיו, ממילא האור הכי גדול זה שיהודי מתעניין ושואל על אחיו, ויש איזה אברך מצפת שחזר בתשובה משבת אירוח בשיבת אור החיים ואמר שהדבר שמשאיר אצלו רושם רב זה החיבוק שחיבוקו הרב אלבז.

"החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" (י"ב, ב').

מבאר רש"י שנתקשה משה רבינו בענין מולד הלבנה, באיזו שיעור תראה ותהיה ראויה לקידוש החודש. לכן הראה לו הקדוש ברוך הוא באצבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו: כזה ראה וקדש!

כיוצא בדבר - אמר הגאון מווילנא - מצינו בעוד שני דברים שבהם התקשה משה רבינו בענינים והראה לו הקדוש ברוך הוא כיצד יש לעשות: במעשה המנורה הטהורה נאמר (שמות כה, לא): "תעשה המנורה" ולא נאמר: "תעשה", לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה: השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה. לכן לא נכתב בה "תעשה".

כמו כן - המשיך הגאון ואמר - אנו מוצאים במחצית השקל, שם נאמר (שמות ל, יג): "זה יתנו", הראה לו הקדוש ברוך הוא למשה כמין מטבע של אש, ומשקלה מחצית השקל, ואמר לו: כזה יתנו! שלושת הדברים הללו - סיים הגאון - אותם הראה הקב"ה למשה: מנורה שקלים החודש, הם ראשי תיבות וסופי תיבות: "משה".

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"לכתך אחרי במדבר"

בפרשיות העוסקות ביציאתו של עם ישראל ממצרים, הבה נתבונן על מבטו של הקב"ה על לכתו של עם ישראל אחריו במדבר. הקב"ה מתייחס לזה כאל 'חסד' שעושה איתו עם ישראל בכך שהוא מסכים ללכת עמו במדבר. הוא מעיד כי ההליכה אחריו בארץ לא זרועה נובעת מאהבה עזה, אהבת כלולות, כחתן וכלה. לעד יקרא לזה הקב"ה 'חסד נעורים' שעשו איתו עם ישראל כשהלכו אחריו במדבר....

ומאליה נשאלת השאלה: מה חסד יש כאן, וכי היה לעם ישראל ברירה אחרת, אחר שהיו משעובדים בפרך ע"י המצריים... הם הרי לא ראו כלל את האור בקצה מנהרת הגלות, ולפתע מבשר להם משה רבינו את בשורת הגאולה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, אכן הגאולה כוללת הליכה ארוכה במדבר ארבעים שנה, אבל כל זה עדיף מלהישאר תחת שבט מצרים שהשתעבד בהם כרצוננו. וכי כל נגאל מסכים להיגאל רק כי הוא אוהב את גואלו אהבת כלולות...?

מיתר עדין במיתרי הנפש נלמד מכאן: אכן עם ישראל סבל מאוד תחת עינויי המצריים, השעבוד תחתם היה קשה מנשוא, סדר יום קשה ומפרך הכולל עבודות בזויות ומשפילות משחר ועד ליל, אך ככל שהורגלו לסבל הגופני נחתם בנפשם מעמדם הנחות כ'עבדים', ובמידה מסוימת היה להם נוח עם זה, כי מעמדו של עבד אינו מחייב כלום. אף אחד אינו מצפה מאדם פשוט ונלוז כעבד להתנהג באופן מכובד...

'עבדא בהפקירא ניהא ליה' - אמרו חז"ל, הוא אמנם עבד וזה קשה, אך הוא נהנה מהפקרות, קל לו לעשות מה שעולה על רוחו, מבלי להתחשב בגינוי כבוד ומלכות המחויבים למי שדרגתם גבוהה משל עבד.

והנה עם ישראל מתבשר בבשורת הגאולה, מחד הם שמחים ומאושרים על יציאת מאפילה לאורה, אך מאידך הם יודעים שמעתה הם כבר לא יהיו יותר עבדים שפלים ומופקרים, הם נוסקים כעת לדרגת 'בני מלכים' וזה כבר מעמד מחייב, זה תואר שמכריח התנהגות אחרת. מעתה כל מעשיהם ימדדו וישקלו בפלס המלכות, כי מצפים מהם לכבד את מעמדם הרם והנישא, הרי כל פעולה שהם יעשו יכבד או ישפיל את המלכות אותה הם מיציגים.

לכן הליכתו של עם ישראל אחרי מלך מלכי המלכים בארץ לא זרועה, וההסכמה להיות 'בני מלכים', מבטאת את אהבתם העזה כלפיו, כי לולי האהבה, הם היו בוחרים להישאר עבדים ולא היו עוטים על עצמם את גלימת המלכות הדורשת, ולא היו חובשים על ראשם את כתר המלכות המחייב. חסד עשה העם עם הבורא, כי הרי 'אין מלך בלא עם', וההליכה העיוורת אחריו אל המדבר, הוא הצעד הראשון לקראת היותו לעם במלכותו של הבורא יתברך.

כל סיפור שנספר על ה'עבודת ה'" של גדולי ישראל, יש בו משום הוכחת עבודתם במלכותו של מלך מלכי המלכים...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

חינוך לאמונה (ג)
בהמשך לגליונות קודמים נעתיק דברים נפלאים

ומחזקים מבעל "קדושת לוי" בפרשת בשלה: "ולכן אם אדם בטוח בד' שהש"ת יעשה לו כל צרכיו גם מלמעלה ממלאין לו כל משאלותיו, אבל אם אדם דואג תמיד על פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אזי גם למעלה יחסר פרנסתו, ולכן אשרי איש שלא ישכחך ושם בטחונו בד' כי אז ד' צילך ומכין פרנסתו כמו שהוא בוטח בד' שהאל עושה לו כל צרכיו כן האל נותן לנו כל צרכינו".

ציטוט נוסף מחייה ומחזק מבעל ה"באר מים חיים" (בהר): "זוה העניין הוא תמיד בכל דרכי בנ"א לכל הצטרותם בפרנסא דנשמתא ופרנסא דגופא בני חיי ומזוננו, כשאדם אינו מסיר בטחונו מד' ויודע ומאמין באמונת אמת שבוודאי הקב"ה יזמין לו הצטרותו הנצרך לו כי לא יעזוב ד' חסדו מעם בריותיו והוא הנותן לחם לכל בשר בדרכים נפלאים הפלא ופלא... רק שעומד וממתין ומצפה לראות באיזה עניין וסיבה יפליא הקב"ה עמו